

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 3.4.2020
COM(2020) 135 final

2020/0051 (COD)

Predlog

UREDBA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

o spremembi Uredbe Sveta (ES) št. 1215/2009 o uvedbi izjemnih trgovinskih ukrepov za države in ozemlja, ki sodelujejo ali so povezana s stabilizacijsko-pridružitvenim procesom Evropske unije

OBRAZLOŽITVENI MEMORANDUM

1. OZADJE PREDLOGA

• Razlogi za predlog in njegovi cilji

Predlagani avtonomni trgovinski ukrepi so eden od instrumentov za izvajanje politike EU do Zahodnega Balkana, kot je opredeljeno v okviru stabilizacijsko-pridružitvenega procesa, ki ga je Evropska komisija začela maja 1999. Na sestanku v Lizboni dne 23. in 24. marca 2000 je Evropski svet sklenil, da bi morala sklenitev stabilizacijsko-pridružitvenih sporazumov s pogodbeniki z Zahodnega Balkana slediti asimetrični liberalizaciji trgovine. Asimetrična liberalizacija trgovine je bila omogočena z Uredbo Sveta (ES) št. 1215/2009 o uvedbi izjemnih trgovinskih ukrepov za države in ozemlja, ki sodelujejo ali so povezana s stabilizacijsko-pridružitvenim procesom, ki velja do 31. decembra 2020.

Stabilizacijsko-pridružitveni sporazumi med Unijo in vsemi zadevnimi pogodbeniki z Zahodnega Balkana so zdaj sklenjeni; zadnji sporazum, ki je bil sklenjen s Kosovom*, je začel veljati 1. aprila 2016.

Ob upoštevanju razlik v obsegu liberalizacije tarif v okviru pogodbenih režimov, ki so bili vzpostavljeni med Unijo in vsemi sodelujočimi v stabilizacijsko-pridružitvenem procesu, ter preferencialov, odobrenih na podlagi Uredbe (ES) št. 1215/2009, se predlaga, da se veljavnost Uredbe (ES) št. 1215/2009 podaljša do 31. decembra 2025.

• Skladnost z veljavnimi predpisi s področja zadevne politike

Predlog je skladen s stalno podporo EU postopnemu gospodarskemu povezovanju regije z EU in posameznim pristopnim procesom.

Čeprav je bila večina trgovinskih preferencialov, ki so bili prvotno odobreni partnerjem z Zahodnega Balkana v okviru avtonomnega trgovinskega režima, zdaj vključenih v njihove posamezne stabilizacijsko-pridružitvene sporazume z Unijo, manjše število preferencialov, odobrenih na podlagi te Uredbe, še vedno pomeni dragoceno podporo regionalnemu gospodarstvu. Ti preferenciali omogočajo opustitev posebnih dajatev, ki se običajno uporabljajo za sadje in zelenjavo, ter vključitev skupne kvote za vino, ki je na voljo po izrabi posameznih nacionalnih kvot za vino.

Sistem avtonomnih trgovinskih ukrepov je prispeval k razširitvi skupne trgovine med EU in Zahodnim Balkanom, ki je leta 2018 presegla vrednost 54 milijard EUR. EU je vodilna trgovinska partnerica Zahodnega Balkana, trgovina z njo pa predstavlja več kot 72 % celotne trgovine v regiji.

• Skladnost z drugimi politikami Unije

Ta predlog je v celoti skladen z Izjavo iz Sofije z dne 17. maja 2018, v kateri se je EU zavezala, da bo okrepila in nadgradila sodelovanje na vseh ravneh v podporo politični, gospodarski in družbeni preobrazbi v regiji. Prav tako je skladen s političnimi usmeritvami nove Komisije, ki je ponovno potrdila evropsko perspektivo Zahodnega Balkana in pomembno vlogo te perspektive v nadaljnjem procesu reforme celotne regije. Evropska unija si prizadeva za spodbujanje miru, stabilnosti in gospodarskega razvoja v regiji ter odpiranje možnosti za evropsko povezovanje.

* To poimenovanje ne posega v stališča glede statusa ter je v skladu z RVSN 1244 (1999) in mnenjem Meddržavnega sodišča o razglasitvi neodvisnosti Kosova.

2. PRAVNA PODLAGA, SUBSIDIARNOST IN SORAZMERNOST

- **Pravna podlaga**

Pravna podlaga predloga je člen 207(2) Pogodbe o delovanju Evropske unije.

- **Subsidiarnost (za neizključno pristojnost)**

Ni relevantno.

- **Sorazmernost**

Izkazalo se je, da so predlagani ukrepi pozitivno vplivali na upravičence, saj so prispevali k njihovemu gospodarskemu razvoju, zlasti z oblikovanjem močnih partnerstev med podjetji EU in lokalnimi proizvajalci v regiji Zahodnega Balkana. Predlog, da se ukrepi podaljšajo za dodatnih pet let, se zato šteje za najprimernejši ukrep, da se zagotovi trajnosten gospodarski razvoj partnerjev z Zahodnega Balkana, obenem pa se je tako mogoče izogniti zelo dolgemu in zapletenemu postopku spremembe vsakega posameznega dvostranskega trgovinskega sporazuma v okviru stabilizacijsko-pridružitvenih sporazumov.

- **Izbira instrumenta**

Avtonomni trgovinski ukrepi Evropski uniji v izjemnih okoliščinah omogočajo, da odobri zelo specifične in ciljno usmerjene preferencialne, ki se sicer ne bi odobrili v okviru sporazuma o prosti trgovini, saj bi ustvarili precedense, ki niso v interesu Unije.

3. REZULTATI NAKNADNIH OCEN, POSVETOVANJ Z ZAINTERESIRANIMI STRANMI IN OCEN UČINKA

- **Naknadne ocene/preverjanja ustreznosti obstoječe zakonodaje**

Zaradi zelo omejenega področja uporabe ukrepov formalna naknadna ocena ni bila opravljena.

- **Posvetovanja z zainteresiranimi stranmi**

Formalno posvetovanje z zainteresiranimi stranmi ni bilo opravljeno, vendar so upravičenci večkrat soglasno izrazili interes za nadaljevanje ukrepov, evropski gospodarski subjekti pa ukrepom prek različnih komunikacijskih platform, ki so jih vzpostavile službe Komisije za industrijo EU, niso ugovarjali.

- **Zbiranje in uporaba strokovnih mnenj**

Ni relevantno.

- **Ocena učinka**

Zbirka orodij za boljše pravno urejanje podaljšanje veljavnosti obstoječih protokolov s tretjimi državami izrecno izvzema iz obveznosti izvedbe ocene učinka.

Predlagani ukrepi veljajo že skoraj dvajset let, vendar so zdaj precej okrnjeni, saj je bila večina preferencialov postopoma vključena v posamezne stabilizacijsko-pridružitvene sporazume med EU in upravičenci. Podaljšanje ukrepov se šteje za najboljše jamstvo za zavezanost EU trgovinskemu povezovanju Zahodnega Balkana, obenem pa naj bi bil ocenjeni učinek v smislu izpada dajatev EU minimalen, tj. približno 23,5 milijona EUR za vseh šest upravičencev na podlagi vrednosti uvoza iz leta 2018. Poleg tega bi podaljšanje ukrepov

prispevalo k zagotavljanju stabilnih pogojev dostopa na trg za gospodarske subjekte, tako iz regije Zahodnega Balkana kot tudi iz EU.

Na podlagi ocene Komisije po obiskih na terenu na Zahodnem Balkanu se je izkazalo, da ukrepi koristijo velikemu številu malih kmetijskih proizvajalcev, od katerih so številni vzpostavili močna partnerstva s podjetji v EU. Če se veljavnost Uredbe (ES) št. 1215/2009 ne bo podaljšala do 31. decembra 2020, bo Zahodni Balkan začasno prikrajšan za ta liberalizirani dostop na trg za ključne kmetijske proizvode (sadje in zelenjava), ki so bistvenega pomena za to občutljivo regijo.

EU bi si morala na vse načine prizadevati, da se izogne ponovitvi razmer iz leta 2010, ko podaljšanja veljavnosti ni bilo mogoče pravočasno izglasovati, kar je povzročilo resne motnje na kmetijskih trgih Zahodnega Balkana. Retroaktivna uporaba za povračilo carinskih dajatev ne bi smela biti alternativna možnost, saj je zapletena oziroma zahteva veliko birokracije, prav tako pa traja več mesecev, preden se gospodarskim subjektom povrnejo stroški. Motnje v pravnem okviru bi povzročile takojšnjo gospodarsko škodo, obenem pa bi poslale sporočilo nestabilnega in negotovega poslovnega okolja.

- **Ustreznost in poenostavitev ureditve**

Ker predlagani ukrepi veljajo že skoraj 20 let, so upravičenci zelo dobro obveščeni in vedo, kako ravnati v skladu s pogoji, določenimi v Uredbi. Poleg tega predlagana uredba posodablja prvotno Uredbo s črtanjem zastarelih odstavkov in določb.

- **Temeljne pravice**

Člen 2(1)(d) Uredbe (ES) št. 1215/2009 določa, da je pogoj za upravičenost do preferencialov to, da se upravičenci vzdržijo resnih in sistematičnih kršitev človekovih pravic, vključno s temeljnimi pravicami delavcev, temeljnih načel demokracije in načel pravne države.

4. PRORAČUNSKÉ POSLEDICE

Predlagana uredba ne povzroča dodatnih stroškov za proračun EU. Za obdobje 2020–2025 ne bo dodatnih izgub tarifnega prihodka zaradi izdelkov s poreklom iz sedanjih upravičencev. Hipotetični prihodki, ki bi se lahko zbrali z dodatnim novim uvozom, se ne štejejo za izgubo tarifnega prihodka.

5. DRUGI ELEMENTI

- **Načrti za izvedbo ter ureditev spremljanja, ocenjevanja in poročanja**

Spremljanje uporabe dvostranskih preferencialov in poročanje o njih je redno na dnevnem redu dvostranskih razprav s partnerji z Zahodnega Balkana na sestankih pododborov, ki potekajo pod okriljem stabilizacijsko-pridružitvenih sporazumov.

- **Obrazložitevni dokumenti (za direktive)**

Ni relevantno.

- **Natančnejša pojasnitev posameznih določb predloga**

Predlog vsebuje tri sklope določb v zvezi s:

- (1) spremembo poimenovanj dveh upravičencev, da se bo upoštevala najnovejša dogovorjena terminologija, in sicer se „Nekdanja jugoslovanska republika

Makedonija“ nadomesti s „Severna Makedonija“, „carinsko območje Kosova“ pa s „Kosovo *“, kot se uporablja v stabilizacijsko-pridružitvenem sporazumu z EU. Tako se tudi vsi sklici na „države“ ali „države in ozemlja“ nadomestijo s sklici na „pogodbenike“;

- (2) posodobitvijo člena 3 po spremembah, ki so bile uvedene z Delegirano uredbo Komisije (EU) 2017/1464 z dne 2. junija 2017: ker so bili enostranski preferenciali za Kosovo vključeni v stabilizacijsko-pridružitveni sporazum med EU in Kosovom, ki je začel veljati 1. aprila 2016, avtonomni trgovinski preferenciali ne veljajo več za trgovinske koncesije za ribiške proizvode ali goveje meso. Zaradi jasnosti se zato predlaga, da se vsi sklici na ti kategoriji izdelkov črtajo;
- (3) podaljšanjem uporabe Uredbe do 31. decembra 2025.

Predlog

UREDBA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA**o spremembi Uredbe Sveta (ES) št. 1215/2009 o uvedbi izjemnih trgovinskih ukrepov za države in ozemlja, ki sodelujejo ali so povezana s stabilizacijsko-pridružitvenim procesom Evropske unije**

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 207(2) Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

po posredovanju osnutka zakonodajnega akta nacionalnim parlamentom,

v skladu z rednim zakonodajnim postopkom,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Uredba Sveta (ES) št. 1215/2009¹ je določala neomejen in dajatev prost dostop na trg Unije za skoraj vse izdelke s poreklom iz sodelujočih v stabilizacijsko-pridružitvenem procesu v obsegu dvostranskih sporazumov in dokler dvostranski sporazumi z zadevnimi pogodbeniki niso sklenjeni.
- (2) Stabilizacijsko-pridružitveni sporazumi so zdaj sklenjeni z vsemi šestimi pogodbeniki, pri čemer je bil nazadnje sklenjen sporazum med Evropsko unijo in Evropsko skupnostjo za atomsko energijo na eni strani ter Kosovom* na drugi strani, ki je začel veljati 1. aprila 2016.
- (3) Z Delegirano uredbo Komisije (EU) 2017/1464² se je Uredba (ES) št. 1215/2009 spremenila, in sicer so se črtali dvostranski preferenciali, odobreni za Kosovo, ohranjeni pa so bili enostranski preferenciali, odobreni za vse upravičence z Zahodnega Balkana, v obliki opustitve vseh dajatev za izdelke, ki so zajeti v poglavjih 7 in 8 kombinirane nomenklature, ter dostopa upravičencev do skupne tarifne kvote za vino v višini 30 000 hl.
- (4) Ob upoštevanju teh razlik v obsegu liberalizacije tarif v okviru pogodbenih režimov, ki so bili vzpostavljeni med Unijo in vsemi sodelujočimi v stabilizacijsko-pridružitvenem procesu, ter preferencialov, odobrenih na podlagi Uredbe (ES) št. 1215/2009, se predlaga, da se obdobje uporabe Uredbe (ES) št. 1215/2009 podaljša do 31. decembra 2025.

¹ Uredba Sveta (ES) št. 1215/2009 z dne 30. novembra 2009 o uvedbi izjemnih trgovinskih ukrepov za države in ozemlja, ki sodelujejo ali so povezana s stabilizacijsko-pridružitvenim procesom Evropske unije (UL L 328, 15.12.2009, str. 1).

* To poimenovanje ne posega v stališča glede statusa ter je v skladu z RVSN 1244 (1999) in mnenjem Meddržavnega sodišča o razglasitvi neodvisnosti Kosova.

² Delegirana uredba Komisije (EU) 2017/1464 z dne 2. junija 2017 o spremembi Uredbe Sveta (ES) št. 1215/2009 v zvezi s trgovinskimi koncesijami, odobrenimi Kosovu* zaradi začetka veljavnosti Stabilizacijsko-pridružitvenega sporazuma med Evropsko unijo in Evropsko skupnostjo za atomsko energijo na eni strani ter Kosovom na drugi strani.

- (5) Podaljšanje obdobja uporabe Uredbe (ES) št. 1215/2009 se šteje za najboljše jamstvo za zavezanost Unije trgovinskemu povezovanju Zahodnega Balkana. Poleg tega naj bi prispevalo k zagotavljanju stabilnih pogojev dostopa na trg za gospodarske subjekte, tako iz regije Zahodnega Balkana kot tudi iz Unije.
- (6) Prav tako je treba spremeniti poimenovanji dveh upravičencev, da se bo upoštevala najnovejša dogovorjena terminologija.
- (7) Uredbo (ES) št. 1215/2009 bi bilo zato treba ustrezno spremeniti –
- SPREJELA NASLEDNJO UREDBO:**

Člen 1

Uredba (ES) št. 1215/2009 se spremeni:

- (1) člen 1 se nadomesti z naslednjim:

„Člen 1

Preferencialni režimi

1. Izdelki s poreklom iz Albanije, Bosne in Hercegovine, Črne gore, Kosova*, Severne Makedonije in Srbije, ki so zajeti v poglavjih 7 in 8 kombinirane nomenklature, se sprejmejo za uvoz v Unijo brez količinskih omejitev ali ukrepov z enakim učinkom ter z oprostitvijo plačila carin in dajatev z enakim učinkom.
 2. Za izdelke s poreklom iz Albanije, Bosne in Hercegovine, Črne gore, Kosova, Severne Makedonije in Srbije bodo še naprej veljale določbe te uredbe, kjer je tako navedeno. Za take izdelke ravno tako velja kakršna koli ugodnost iz koncesij, ki jo določa ta uredba, ki je ugodnejša od ugodnosti iz dvostranskih sporazumov med Unijo in navedenimi pogodbeniki.“;
- (2) člen 2 se spremeni:
- (a) v odstavku 1 se točke (a), (b), (c) in (d) nadomestijo z naslednjim:
„(a) skladnost z opredelitvijo „izdelkov s poreklom“ iz pododdelkov 4 in 5 oddelka 2 poglavja 1 naslova II Delegirane uredbe Komisije (EU) 2015/2446 ter pododdelkov 10 in 11 oddelka 2 poglavja 2 naslova II Izvedbene uredbe Komisije (EU) 2015/2447;
 - (b) pogodbeniki iz člena 1 se od 30. septembra 2000 vzdržijo uvajanja novih carin ali dajatev z enakim učinkom in novih količinskih omejitev ali ukrepov z enakim učinkom pri uvozu izdelkov s poreklom iz Unije ali zviševanja obstoječih carinskih stopenj in dajatev ali uvajanja drugih omejitev;
 - (c) upravičenci so vključeni v učinkovito upravno sodelovanje z Unijo z namenom preprečevanja nevarnosti goljufij; in
 - (d) pogodbeniki iz člena 1 se vzdržijo resnih in sistematičnih kršitev človekovih pravic, vključno s temeljnimi pravicami delavcev, temeljnih načel demokracije in pravne države.“;
- (b) odstavek 3 se nadomesti z naslednjim:

*

To poimenovanje ne posega v stališča glede statusa ter je v skladu z RVSN 1244 (1999) in mnenjem Meddržavnega sodišča o razglasitvi neodvisnosti Kosova.

„V primeru, da pogodbenik ne spoštuje točke (a), (b) ali (c) odstavka 1 ali odstavka 2, lahko Komisija z izvedbenimi akti sklone, da se v celoti ali delno začasno opusti upravičenost do ugodnosti, ki jih ta uredba podeljuje zadevnemu pogodbeniku. Ti izvedbeni akti se sprejmejo v skladu s postopkom pregleda iz člena 8(4).“;

(3) člen 3 se spremeni:

(a) odstavek 1 se nadomesti z naslednjim:

„Za nekatere vinske proizvode, navedene v Prilogi I, po poreklu iz upravičencev iz člena 1, so carine, ki se uporabljajo za uvoz v Unijo, med obdobji, na ravneh, v okviru omejitev tarifnih kvot Unije in v skladu s pogoji, ki so določeni za vsak izdelek in poreklo, navedena v navedeni prilogi, opuščene.“;

(b) odstavek 2 se črta;

(4) člen 4 se črta;

(5) v členu 5 se prvi odstavek nadomesti z naslednjim:

„Tarifne kvote iz člena 3(1) te uredbe upravlja Komisija v skladu z oddelkom 1 poglavja 1 naslova II Izvedbene uredbe Komisije 2015/2447.“;

(6) v členu 7 se točki (b) in (c) nadomestita z naslednjim:

„(b) potrebnimi prilagoditvami zaradi odobritve trgovinskih preferencialov iz drugih režimov med Unijo ter pogodbeniki iz člena 1;

(c) popolno ali delno začasno opustitvijo upravičenosti do ugodnosti, ki jih ta uredba podeljuje zadevnemu pogodbeniku, če ta pogodbenik ne izpolnjuje pogojev iz točke (d) člena 2(1).“;

(7) člen 10(1) se spremeni:

(a) uvodni stavek prvega pododstavka se nadomesti z naslednjim:

„Če Komisija ugotovi, da obstajajo zadostni dokazi o goljufiji ali nezagotavljanju upravnega sodelovanja, kakor se zahteva za preverjanje dokazil o poreklu, ali o velikem povečanju izvoza v Unijo nad stopnjo običajne proizvodne in izvozne zmogljivosti ali o nespoštovanju določb iz točke (a), (b) ali (c) člena 2(1) s strani pogodbenikov iz člena 1, lahko sprejme ukrepe, s katerimi se v celoti ali delno začasno opusti režim, določen s to uredbo, za obdobje treh mesecev, pod pogojem, da je predhodno.“;

(b) točki (b) in (c) prvega pododstavka se nadomestita z naslednjim:

„(b) pozvala države članice, naj sprejmejo previdnostne ukrepe, ki so potrebni za varovanje finančnih interesov Unije in/ali za zagotavljanje skladnosti s členom 2(1) s strani upravičencev;

(8) (c) objavila obvestilo v *Uradnem listu Evropske unije* in v njem navedla, da obstajajo razlogi za utemeljen dvom glede uporabe preferencialnega režima in/ali skladnosti s členom 2(1) s strani zadevnega upravičenega pogodbenika, ki lahko zbujajo dvom glede upravičenosti tega pogodbenika, da se mu še naprej priznavajo ugodnosti iz te uredbe.“;

(9) v členu 12 se drugi odstavek nadomesti z naslednjim:

„Uporablja se do 31. decembra 2025.“;

(10) Priloga I se nadomesti z besedilom iz Priloge k tej uredbi.

Člen 2

Ta uredba začne veljati sedmi dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Ta uredba je v celoti zavezujoča in se neposredno uporablja v vseh državah članicah.

V Bruslju,

Za Evropski parlament
Predsednik

Za Svet
Predsednik

